

Josep M. Garcia i Estragués

Moles, 27, 1.ER, 1.º

BARCELONA

Premi especial

RESSENYA DE L'EXCURSIO QUE L'ORFEO CATÀLA FEU A
PAIMA DE MALLORCA ELS DIES 28 DE MAIG
A 1 DE JUNY DEL 1949

=====

Lema: Missatge d'Art i Germanor

LA SORTIDA

El vaixell majestuós
emprèn la ruta esperada;
centenars de mocadors
ens desitgen bona anada.

Mentre el vaixell va corrent
sota l'Àngel de la Guarda,
Barcelona es va fonent
en el caient de la tarda.

EL VIATGE

Tot en el vaixell vessa d'alegria:
rialles i crits, converses, fresseig...
només en alguns hi ha la melangia
de pensar sovint, ai!, en el mareig.

Per pega la mar està un xic picada;
ço fa que uns moments després de partir
comenci pertot la gran marejada
i vagi la gent al llit a dormir.

Una mala nit passa de seguida
i res no és etern damunt d'aquest món...
Vers l'Orient neix la claror esllanguida
que a poc a poc a poc la tenebra fon.

Ens saluda el far de la Dragonera
i la gent es lleva per tafanejar;
estona després queda el far enrera
i veiem la costa sota un cel ja clar.

Cap Mola, cap Llamp ràpids van mostrant-se
mentre ens acarona l'aire matiner;
cala Santa Ponsa ens duu recordança
de la gesta heroica de Jaume I.

Ara ja ovirem en la llunyania
Palma de Mallorca amb la seva Seu;
la joia reneix, torna l'alegria
i crits i xivarri de nou sentireu.

Sense novetat el vaixell atraca;
per la passarel·la hom baixa a pleret;
més de dos i tres ja han fet qualsevol placa
o porten gastat, almenys, un rodet.

PALMA DE MALLORCA

Aquell que no t'ha vist mai,
bonica ciutat de Palma,
només de veure't de lluny
com en la mar t'emmiralles
estesa als peus del Castell,
se sent presonera l'ànima
d'un encís que no sap dir,
d'una joia que l'encanta.

Regina enmig de la mar,
l'alarb volgué dominar-te
i amb els seus instints cruels
et va fer la seva esclava.
Tu plorares a raig fet,
mes, ai!, que les teves llàgrimes

es perdien en el mar
i ningú no t'ajudava
en la negra esclavitud
a què estaves condemnada.

De tant en tant un sospir
en el teu pit s'ofegava
i demanaves ajut
amb la veu mig apagada.

Un dia sortós per tu,
nostre altíssim Rei En Jaume
reposant en son castell
va sentir ta veu de fada.

Cavaller de cavallers,
va resoldre alliberar-te.

Des del cim de Montserrat
un dia clar t'ovirava.

Amb la seva veu de tro
digué bo i prement l'espasa:

-Coloma que enmig del mar
sentires la fonda urpada
de l'esperver maleït
que gosa tenint-te esclava,
tingues confiança en Déu,
que ta esclavitud s'acaba.
Jo vindré amb els meus guerrers
volant sobre mes naus blanques
per fer sentir al teu butxí
el pes de les nostres armes.

No seràs esclava, no,
que la meva dolça Pàtria
farà que amb un bes d'amor
esdevinguis sa germana.-

Gambejant ardidament
baixà la santa muntanya.

Tal com ho havia promès
complia el Rei sa paraula,
i per aquell bes d'amor
Mallorca fou catalana.

=====

DIUMENGE, 29 DE MAIG

En luxosos autocars
als Hotels ens conduïren
on tot seguit ens serviren
uns... flongíssims esmorzars.

Com que calia complir
amb els deures religiosos,
la gent, en grups no nombrosos,
als temples es dirigí.

Sortint dels temples, és clar,
hi hagué la contrapartida,
i les "Laiques" de seguida
van començar a funcionar.

Sols aquell matí, jo sé
-sense comptar els altres dies-
que sis mil fotografies
pel cap baix es varen fer.

Es pot ben dir que la gent
tota la ciutat voltaren
i que tots aprofitaren
les hores ben de valent.

El Cas Català, el Castell,
Sant Francesc, palaus famosos,
patis grans, deliciosos,
la Seu amb el barri vell,

no va quedar-se recó
ni plaça, gran o petita,
sense rebre la visita
d'elements de l'Orfeó.

Aquest trasbals colossal
féu que la gent al migdia
la carpanta que tenia
fos de tamany natural.

Tots els Hotels, no cal dir

que ens serviren amb primor
i que tots férem honor
a tot el que ens van servir.

Només hi hagué un Hotel
(ai, pobret Hotel Majbrica!
ta gesta esdevindrà històrica)
que ens van prendre un xic el pèl,

on, per cert amb poc cervell,
van pensar que si cantàvem
com ocells, també menjàvem
com un vulgar passarell.

En acabat de dinar,
per tal d'estar en bona forma,
tots els cantarires, amb norma,
anàrem a descansar.

Com que el sopar estava cuit
i ens calia una estoneta
per vestir-nos d'etiqueta
sopàrem tots a les vuit.

El concert ja no cal dir
que fou una cosa fina
i que ni gall ni gallina
de cap boca no sortí.

Només fou de lamentar
que, essent de tan bona fusta,
la bonica Sala Augusta
no estigués plena a vessar.

Però tots els assistents,
si bé freds primer es mostraren
a poc a poc s'escalfaren
amb seguits aplaudiments.

I tothom llegir pogué
amb quina atenció tan fina
la crítica mallorquina
els elogis que ens digué.

Elogis que guardarem
com una cosa escollida
i que mentre tindrem vida
amb joia recordarem.

I així el diumenge finí:
sens poder dir quasi fava
la gent tota es retirava
cap als Hotels a dormir.

=====

DILLUNS, DIA 30 DE MAIG

El dilluns en el programa
era el dia senyalat
per fer junts una visita
a les grans Coves del Drac.

A les 9 ja ens esperaven
uns magnífics autocars
que prompte van emplenar-se
de cantaires i agregats.

El cansament del diumenge,
qui sap on parava ja,
i tot era xerradissa
i comentaris i cants.

Un cop reunits els optxes,
la caravana es formà
i enfilà la carretera
que a Porto Cristo fa cap.

De cada autocar vessava
l'optimisme pur i sa
que és la norma en les sortides
de l'Orfeó Català.

Una capsa d'alegria
semblava cada autocar,
amb musica de rialles,
de converses i de cants.

Per tal de poder els fotogràfs
la caravana filmar
férem una aturadeta
que ens començava a cansar.

Per fi, de nou arrencàrem,
i no havíem de parar
fins al mateix Porto Cristo,
final d'etapa obligat.

Tothom va baixar dels cotxes,
i sense perdre un instant
començà la davallada
cap a les Coves del Drac.

Les Coves

Aplaca ton orgull, oh criatura
que per tes obres tan amunt et creus;
en ton camí de vanitat t'atura
aquesta meravella que ací veus.

Si nosaltres volem que l'obra nostra
trobi afalac per tot i acolliment,
en les Coves aquestes Déu ens mostra
la meravella feta obscurament.

El record que servem d'aixa visita
serà un record tothora aprofitat
si banyem la nostra ànima petita
en l'aigua pura de la humilitat.

. . .

Mentre anàvem davallant,
davant nostre es desplegava
un paisatge ben igual
als centenars de paisatges

que llegíem de menuts
 en les rondalles de fades,
 i ens feia la sensació
 d'una cosa llegendària,
 i ens creïem ser en un palau
 d'una princesa encantada
 que en el recó més ombriu
 feia segles que esperava
 que algú -nosaltres, potser!-
 anéssim a lliberar-la
 i fugíssim tots plegats
 sobre un cavall d'ales blanques
 per viure llanguint d'amor
 una vida inacabable.

Mes, ai! quan en qualque indret
 deia el guia una paraula
 la semblança remarcant
 d'una estalactita estranya
 amb un estri qualsevol,
 com que el pobre home parlava
 un català-castellà
 amb accent indesxifrable,
 que semblava un turc-francès
 parlat per un noi d'Aràbia,
 adéu, somni del palau
 i la princesa encantada!

Si en férem de giravolts
 i pujades i baixades!

Els llums, tan ben col.locats,
 fan les Coves més amables
 i permeten veure bé
 els mil reflexes de l'aigua,
 talment miralls encantats
 d'una transparència màgica.

Arribats al llac Martel,
 amb la gent ja col.locada
 en uns bancs que hi ha exprofés,
 les llums foren apagades
 i va començar-se a oir
 una melodia amable
 mentre sortia pel fons
 una barca il.luminada

voltada de dues més
que a poc a poc s'acostaven.

Sense fer gens de remor
lliscaven damunt de l'aigua
amb una suavitat
que de vegades semblava
que ni es movien tan sols
d' a poc a poc que avançaven.

A mi, potser perquè sóc
romàntic com una casa,
la cosa em plavia tant
que quasi m'emocionava.

Tal com havien vingut
les barques se n'entornaren
i la música es fongué
entre les roques i l'aigua.

Quan el concert s'acabà
vingueren quatre o cinc barques
per anar recollint gent
i dur-nos a una altra banda
gens allunyada d'allí,
que era el camí de tornada
que ens duia al cap de minuts
a la terra assolellada.

El dinar

Sortint vàrem enfilar-nos
als autocars novament
que al restaurant van portar-nos
en qüestió d'un moment.

Allí hi havia posades,
a fora i dins del local,
unes grans taules parades
amb el parament que cal

per al dinar que oferia
als cantaires l'Orfeó

i que a tots junts ens unia
en acte de germanor.

La cosa anà de primera.
Quins llonguets! Quin vi! Quins plats!
Quina joia més sincera
regnava per tots costats!

Joia que a moments creixia
sense ficció ni engany
i que vessava alegria
quan es destapà el xampany.

Tothom el saborejava
i al bis no deia que no,
i tothom de cor brindava
pel futur de l'Orfeo.

Les màquines, a dotzenes,
feien: clic! a tots instants;
n'hi havia de totes menes,
de petites i de grans.

I és que tothom intentava
captar el goig d'aquell moment
i per això disparava:
per guardar-lo eternament.

Com que tothom l'aclamava
i com que ja es feia tard,
entre aplaudiments s'alçava
el nostre senyor Renart.

Amb paraula meritèria
i amb accents de passió
cantà la futura glòria
del nostre excels Orfeo.

Dedicà, amb molta política
i amb justícia també,
grans elogis a la crítica
que ens va tractar tan rebé.

L'ovació que esclatava
féu que un crític agrais
l'amor amb què se'ls tractava,
i que de nou s'excedís

en una encesa lloança
a l'Orfeó Català,
tant, que tothom aixecant-se
de tot cor l'ovacionà.

Entre entusiasme desfet
i d'aplaudiments un raig
va alçar-se el mestre Millet
i digué... els dies d'assaig.

Després la gent s'escamparen:
uns es feien retratar,
mentre que d'altres entraren
a una botiga a comprar.

Com que havíem d'aturar-nos
una estona a Manacor,
els autocars van cridar-nos
amb el soroll del motor.

Adéu, Coves, treballades
pel mar, on mil joies féu...
Sempre sereu admirades
com fetes per mà de Déu.

A M a n a c o r

Vam arribar a Manacor
que era ja la mitja tarda.

La Capella que hi ha allà
obsequiava'ns amb un acte
de sincera germanor,
i un pergami ens regalava
que ve a enriquir el Museu
que al Palau l'Orfeó guarda.

Primer varen cantar ells,
i ho feren amb molta trassa
i foren molt aplaudits
per la gent que els escoltàvem.

Quan hagueren acabat
 vàrem començar nosaltres,
 i anàvem tan embalats
 que jo crec que aquella tarda
 ens hauríem vist amb cor
 de cantar d'una tirada
 la Gran Missa en "si", de Bach,
 la de Beethoven, i, encara
 l'Elías, les Estacions,
 i per final de jornada
 hauríem cantat l'Agar
 de manera insuperable,
 sense comptar que potser
 ens hauríem vist amb ganes
 de cantar "Chora" (Déu meu!)
 a vista i sense vessar-la.

Sortírem de Manacor
 vesant-nos de joia l'ànima.

Tothom ens va fer l'adéu
 quan els autocars marxaren
 i emprenien, decidits,
 la carretera de Palma.

Que n'és de bonic, Senyor,
 veure que l'Art i la Pàtria
 agermanen tant i tant
 amb lligam que res no talla!

Moments després, la ciutat
 fonia's darrera els arbres;
 només l'altiu campanar
 s'aixecava ben enlaira
 per ser l'últim de fer adéu
 als catalans que marxàvem.

=====

DIMARTS DIA 31 DE MAIG

Dimarts, 31 de Maig,

hi havia doble programa:
 una visita al matí
 i el gran concert de la tarda.

Davant la imatge de la Moreneta
 a mig matí anàrem a cantar;
 érem els fills davant de la Mareta
 que amb nostres cants l'anàvem a adorar.

Un frare ens va donar la benvinguda
 i agraïa el bell gest de l'Orfeó
 davant de la Patroha benvolguda
 de postrar-se en senyal d'adoració.

Curull el temple d'una gran gentada
 pregàrem i cantàrem ferventment.
 La gent, com sempre, va quedar admirada
 i ens escoltava ben atentament.

Fou un acte de curta senzillesa,
 ple d'amor i de fe i humilitat,
 però fou un moment de gran bel·leza,
 un acte ple de catalanitat.

. . .

A la sortida, tothom
 va anar per la seva banda.
 Era d'hora per anar
 cap als Hotels a entaular-se
 i va escampar-se la gent
 per tots els indrets de Palma
 i tornaren a sortit,
 insaciabls, les màquines
 disposades a "mapar"
 tot allò que fos "mapable",
 mentre la Junta, complint
 tal com la Urbanitat mana,
 se n'anava a visitar
 les Autoritats de Palma.

En acabant de dinar
la gent de nou va escampar-se,
puix volia aprofitar
els moments aprofitables
i no deixar perdre res
del que pogués visitar-se.

Aquest tragi fou fatal,
perquè al concert, ai la mare!
se sentien unes veus
i es veien uns colls enlaire,
que temíem de debò
que passés una catàstrofe,
la qual cosa s'evità,
si bé no pogué evitar-se
que dues o tres cançons
acabessin abaixades
per culpa del cansament
d'anades i de tornades.

Amb tot, el públic sortí
vibrant de goig i entusiasme
i els diaris l'endemà
reprengueren les lloances.

Només el mestre Millet
feia la cara un xic llarga.

===

DIMECRES DIA 1 DE JUNY

Fins a l'hora de sopar
(cap a les 7 de la tarda)
teníem tots llibertat
per fer el que ens donés la gana,
cosa que s'aprofità
per organitzar collades
i fer qualque excursió
no lluny dels voltants de Palma.

En taxis o en autocars

la gent començà a escampar-se,
 si bé sabem de més d'un
 que no es va moure de casa
 (ja es comprèn que vull dir Hotel)
 fent una miqueta el mandra.

Jo, que sóc molt inquiet,
 vaig ésser dels que voltaren,
 i amb una collada més
 sortírem d'hora de Palma
 i vers les deu del matí
 a Valldemosa arribàrem
 on poguérem admirar
 les cel.les ben endressades
 de Chopin i George Sand
 que tants records, ai las! guarden.
 (Parlant de Chopin i Sand,
 un sospir no ha de fer falta)

Bromes a part, uns moments
 ens sentírem presa l'ànima
 d'aquella admiració
 que sembla que vibri en l'aire
 dels indrets per on passà
 la vida d'un geni o altre.

El que no trobo seriós
 és aquella propaganda
 dels dos pianos que hi ha,
 puix fes servir l'un o l'altre
 no és cosa de discutir
 ni crec que tingui importància,
 i menys haver d'aguantar
 la vèrbola inacabable
 del "cicerone" segon
 que, fillets, sembla una màquina
 i et fa patir de debò
 perquè parla, parla, parla
 sense ni sols respirar,
 i hom creu que va a ofegar-se.

Com que s'anava fent tard
 no ens entretinguérem gaire
 i emprenguérem el camí
 que cap a Sóller portava.

De tant en tant, en indrets
que els xofers de cor ja saben
baixàvem per admirar
algun tros de costa brava
d'una bellesa imponent,
amb aquella mar tan clara
i les muntanyes i els pins,
les roques, el cel i l'aire.

Senyor, que és bonic el món!

Contemplant aquests paisatges
és com millor veiem Déu
i com agraïm amb l'ànima
els sentits que ens ha donat
per gaudir de tals imatges.

Ja el Poeta va plasmar
amb ses màgiques paraules
aquest neguit que sentim
davant del mar i muntanya.

Si aquest món ja és tan bonic,
Senyor, què ens dareu en l'altre?

Mentre a Sóller fèiem cap
deixàvem a banda i banda
tot de camps atapeïts
d'oliveres mil·lenàries

que donen la impressió
amb llurs soques retorçades
de monstres morts i encantats,
de bruixes o de fantasmes.

Vers les dotze de matí,
sense novetat entràvem
a Sóller, bonic indret
aclofat entre muntanyes.

Arribàrem fins al port
i passejàrem en barca,
però com que es feia tard
i volent arribar a Palma
a temps per poder dinar,
emprenguérem la tornada
enfilant muntanya amunt
entre corbes tan tancades
que et feien esgarriar
de pensar en un mal viratge.

Amb els ossos ben sencers
i amb una regular gana
arribàrem a l'Hotel
i de pressa ens entaulàrem
deixant ben nets tots els plats
sense resquícia ni rastre.

===

LA PARTIDA

En aquest món, ai Senyor!,
tot s'acaba, un dia o altre,
i l'estada a Palma ja
estava a les acaballes.

Abandonàrem l'Hotel
amb un xiquet de recança,
i quan de dalt del vaixell
vèiem la ciutat de Palma
sota la llum d'aquell sol
que a la posta davallava,
un enyorament tot fi
ens furgava dins de l'ànima.

La sirena del vaixell
fendí tres vegades l'aire.

Mentre la gent feia adéu,
a poc a poc avançàrem.

Adéu, per sempre potser,
joliua ciutat de Palma.

Amb quatre dies només
ens has empresonat l'ànima,
i sempre et recordarem,
i viuràs sempre en nosaltres,
talment la imatge gentil
d'una donzella galana
vista només un moment
però sempre somiada.

Ara sí que comprenem
l'atreviment del Rei Jaume
de venir-te a alliberar
i tornar-te catalana!

Com el devia temptar
ta bellesa de sultana!
Prou t'hauria alliberat
no una, no: cent vegades.

La costa ja es va fonent
dintre la foscor que s'alça.

Les gavines amb son vol
planejant ens acompanyen.

Invisible per a tots,
també l'Angel de la Guarda
estén damunt del vaixell
les seves ales tan blanques,
puix del Cel l'han enviat
perquè ens fes de salvaguarda
i pugui així l'Orfeó
retornar a la seva Pàtria
sense que cap accident
no emplenés els ulls de llàgrimes.

La mar és tota suau,
ben diferent de l'anada,
i gairebé tothom dorm, ~~finxant-se~~
fins que neix la matinada
mostrant-nos al lluny indrets
de la costa catalana.

Encara és de bon matí
que Montjuïc se'ns avança
amb son ferèstec posat
dant-nos la ben arribada.

Amics i familiars
estan al moll esperant-se,
i a mesura que baixem
tot són petons i abraçades.

Apar un somni talment
tornar-nos a trobar a casa.

Uns carabiners tossuts
regiren els equipatges

i la gent s'empipa un xic,
 però tot seguit li passa,
 perquè ja és sabut de temps
 que el bon humor dels cantaires
 resisteix això i molt més
 i no s'hi encaparra gaire.

. . .

Al·leluia, catalans!
 L'Orfeó torna de Palma
 i ha estret amb llaços més forts
 els ideals que agermanen
 els pretèrits i els futurs
 d'aquestes terres germanes.

Tant-de bo que el bes d'amor
 d'avui tregui forta ufana
 i en un futur no llunyà
 Mallorca i la nostra Pàtria
 caminin vers l'ideal
 d'una vida lliure i sana.

=====
 =====
 =====
 =====
 =====